

Summary
V.Yu.Shcherbina

Pre-School Education of Children in the Family in V.O.Sukhomlyns'kyi's Heritage

Family educational conception in preparation of a child to school on the basis of V.O.Sukhomlyns'kyi's pedagogical heritage has been studied in the article. The essence of the principle of support to the positive relations in the family has been revealed. The analysis of the role of a father and a mother in the process of socialization of a child of pre-school age is done. Basic means of educational influence to the child in pre-school age have been studied.

Key words: family educational conception, family education, pre-school age, parents, family life.

Дата надходження статті:

„2” вересня 2011 р.

УДК 378.14

С.І.ЯКИМЕНКО,

доктор наук у галузі освіти, професор
(м.Миколаїв)

Досвід минулого – реалії сьогодення

В статті автор розкриває питання інтегрованої технології в дошкільному навчальному закладі та середній загальноосвітній школі I ступеня.

Ключові слова: дитинство, дитина, технологія, інтеграція, виховання.

Все частіше і частіше ми чуємо слова: діти врятовують людство. Цей мотив вічний. Дитина – це міра всіх речей, прототип добра і краси. Тому знамените „краса врятує світ” звучить, як діти врятовують світ.

Діти – наше майбутнє, наші потенційні можливості і наші людські ідеали у майбутньому. Що ж таке дитинство? Який шлях дитини до гармонії?

„Дитинство – найважливіший період людського життя, не підготовка до майбутнього життя, а справжнє, яскраве, самобутнє, неповторне життя. І від того, як пройшло дитинство, хто вів дитину за руку в дитячі роки, що увійшло до його розуму і серця з навколишнього світу, – від цього у вирішальній мірі залежить, якою людиною стане сьогоднішній малюк” (В.О.Сухомлинський).

Дитинство – особливий психічний стан, говорять філософи. Це людський стан повний неприборканої енергії, наповненої грою фізичних і інтелектуальних сил. А енергія ця особлива – енергія зростання, енергія нездоланності.

Дитина живе, а не виховується. Чим яскравіше її життя, тим більше позитивних емоцій, тим повноцінніше і здоровіше виховання.

Взагалі-то дитина сама творить своє виховання. Але допомогти їй ставити перед собою задачі і надзадачі покликані дорослі люди, наставники, старші товариші, батьки, педагоги.

Мета. Важливо, щоб кожна дитина шкільного віку складала свій план життя, в якому неодмінно були б елементи загального і професійного розвитку, заняття спортом, працею, мистецтвом. І неодмінно – надзадача. Неодмінне випробування: що я можу? На що я здатний?

Один мудрець якось сказав: „Чого там мудрити з вихованням. Все дуже просто – наповнюйте душу дитини прекрасним – і вона буде вихованою”.

Тут не можна не погодитися з самим принципом – виховувати на прекрасному, на високому. Дитина не може розвиватися без фантазії, без мрії, без трепетної ніжності, які закладені в художній творчості.

„Дитина, за своєю природою допитливий дослідник, відкривач світу. Так нехай перед ним відкривається чудовий світ в живих фарбах, яскравих і трепетних звуках, в казці і грі у власній творчості, у красі, що надихає його серце, у прагненні робити добро людям. Населяючи навколишній світ фантастичними образами, створюючи ці образи, діти відкривають не лише красу, але і істину”. (В.О.Сухомлинський).

Наше майбутнє ближче до нас, ніж ми думаємо. Воно сміється, плаче, ставить питання, примушує шукати відповіді на ці питання – це майбутнє – наші діти. Кожне цивілізоване суспільство замислюється про своє майбутнє.

Яким воно буде? Чи збережуться традиції? Чи оберігатимуться пам'ятники архітектури, природи? Чи продовжиться передача з покоління в покоління того, що століттями накопичено до нас? Цим містком завжди була і залишається – ШКОЛА.

Наша масова школа трохи нагадує великого слона, що топчеться на розвилці дороги, – який підганяється, умовляється, штовхається ентузіастами на одну зі стежок. Але чого ж хочуть ентузіасти, які у них пропозиції щодо школи?

Одні вважають, що треба негайно розібратися із змістом освіти, з тим інформаційно-знанневим потоком, який і є уламок культури, що передається з покоління в покоління. В основі роздумів цієї частини суспільства лежать ідеї гуманізації, інтеграції, стандартизації. Планка освіти тягнеться то вгору, доводячи, що без знання всіх формул на світі щасливо не прожити, то опускається різко вниз, створюючи стандарт – мінімум.

Прихильники другої версії вважають зміст освіти не головним. В основі знаходиться диференційований і індивідуальний підхід, розробка технологій.

Ідеї третьої групи суспільства бачать школу тільки в рамках зміни масових способів навчальної роботи.

Сьогодні освіта розглядається як базова загальнокультурна цінність, яка ґрунтується на розвитку і саморозвитку „Я” людини, тобто освітня ідея може бути сформульована в такий спосіб: розвиток індивідуальних можливостей дитини в різних аспектах людського буття, становлення основ внутрішньої свободи і самостійності дитини у відносинах з оточуючими людьми і середовищем.

Таке сприйняття дитинства вимагає якісного переосмислення організації такого змісту навчально-виховного процесу в початковій школі, який максимально забезпечує розвиток молодшого школяра, тобто створення розвивального освітнього середовища. Сучасний освітній процес неможливий без інноваційного оновлення, залучення нових технологій, апробації і адаптації до сучасних вимог нового змісту. Змінилося і соціальне замовлення - одержала „офіційне” визнання задача розвитку дитини як основного результату і основної цінності освітніх впливів. Тому останнім часом школи активно проявляють інтерес до інноваційних технологій як однієї з умов модернізації загальноосвітньої школи. Основним завданням загальноосвітньої школи є становлення в учнів цілісного наукового світогляду, загальнонаукової, загальнокультурної, технологічної, комунікативної і соціальної компетентності на основі засвоєння систем знань про природу, людину, суспільство, культуру, виробництво, оволодіння засобами практичної і пізнавальної діяльності.

Майбутнє процвітання суспільства неминуче пов'язане з ґрунтовним мисленням. Всім нам доводиться роздумувати в повсякденному житті, але запити, що зростають, і можливості сучасного світу жадають від людства все більш досконалих розумових здібностей. У бізнесі і професійній сфері вміння мислити і знаходити нестандартні рішення ситуацій – просто необхідні, щоб вижити, досягти успіху і подолати жорстку конкуренцію.

Інтелект – це всього лише потенціал, а вміння мислити – здатність його реалізовувати. На практичному досвіді я переконалася, що далеко не завжди в наших школах навчають мислити. В кращому випадку у дитини прагнуть виробити обмежений набір розумових навичок, необхідних для відбору і аналізу інформації. Формування світогляду молодшого шкільного віку є найактуальнішим завданням педагогіки, метою якого є виховання громадянина України з високорозвиненими етичними, естетичними й духовними людськими цінностями.

У кожній людини є своя співуча пір'їнка

На мою думку, моя "співуча пір'їнка" ще не дала про себе знати. Але вона скоро з'явиться, я впевнений, тому що у кожній людини є своя особливість, хист, талант. В ранньому віці може виявитися хист до малювання, співів тощо. Щоб знайти свою "співучу пір'їнку", треба цікавитися різними речами, світом, тоді стане зрозумілим, у чому моя "співуча пір'їнка". Бути добрим другом, старанним учнем, гарною людиною – це думаю, є „співуча пір'їнка”.

Жебко О.

У кожній людини є своя співуча пір'їнка. Це талант. Тільки треба його помітити та розвивати. Я гадаю, що маю талант до співу та танцю. Щоб його розвивати, я ходжу на гурток співів, танців. Я хочу, щоб всі люди знайшли в собі свою співучу пір'їнку.

Скуповська К.

Кожна людина повинна мати свою мрію – співучу пір'їнку. Для мене пір'їнкою став улюблений вид спорту - художня гімнастика. Я бажаю, щоб кожна дитина у своєму серці мала свою "співучу пір'їнку" та розвивала її.

Свечиєська А.

Саме інтеграція змісту початкової освіти створює передумови для широкого застосування нових методів та технологій викладання навчальних предметів. Одним із варіантів таких освітньо-виховних технологій, в яких поєднується спільна творчість педагогічної науки і практики є наша авторська "Інтегрована особистісно-орієнтована технологія в дошкільному навчальному закладі та середній загальноосвітній школі I ступеня".

Головною особливістю інтегрованої особистісно-орієнтованої технології є технологічне конструювання змісту початкової освіти в напрямках гуманізації, діалектизації та інтеграції з метою формування цілісності знань молодшого школяра про навколишній світ та людину.

Для інтегрованої особистісно-орієнтованої технології характерна пропедевтика знань з багатьох галузей наук – географії, включаючи краєзнавство, біологію, фізику, астрономію, техніку, хімію, історію, екологію. В цілому інтегрований зміст навчального матеріалу вирішує низку дуже важливих педагогічних завдань – реалізує раннє формування багатьох природничонаукових понять, дає уявлення про картину світу в цілому і місця людини в ньому, забезпечує підготовку до подальшого вивчення природничих предметів і, більш того, пробуджує інтерес до їх вивчення.

На наш погляд, авторська технологія – це система якісно нових знань, яка забезпечена принципово новою побудовою навчальної діяльності, яка не має нічого спільного з натаскуванням і зазубрюванням. Мені здається, що саме ця технологія здатна забезпечити всі потреби масової педагогічної практики. В рамках інтегрованого навчання цікаво працювати і вчителю і, перш за все, навчатись учневі. Дитина не просто отримує інформацію, хоча інформованість дуже важлива, формує вміння і навички, але і (а це напевно головне) – розвивається, самостійно пізнає і навчається нешаблонно мислити, приймати рішення в нестандартних життєвих ситуаціях. Природно при цьому не знімається питання засвоєння знань, але в даному випадку – це засіб досягнення основної мети – розвитку дитини, формування її життєвої компетентності.

В умовах існуючої класно-урочної системи технологія найлегше вписується в навчальний процес; вона не зачіпає зміст навчання, який визначений освітнім стандартом і державними програмами базового рівня. Разом з тим вона передбачає формування *нової позиції учня*:

- його орієнтацію на особисте сприйняття навколишнього світу: "Я" – не сторонній спостерігач, а зацікавлений дослідник;
- особисту відповідальність за результати своєї діяльності для інших людей і для природи;
- його причетність: цього досягли люди, значить, це доступно і мені;
- глобальне сприйняття: це потрібно всім, значить, і мені;
- орієнтацію на консенсус: визнання за іншими права мати свою точку зору;

Я вважаю, що якби всі українці були як одна сім'я, то вони б не робили поганих вчинків, любили свою Батьківщину. Кожному з нас слід бути добрим і чуйним, щоб уміти прощати і співчувати.

Висиленко Валерій

Якщо всі люди на Україні житимуть як одна сім'я, то ніколи не буде війни, сварок. Всі будуть жити "душа в душу", як брати й сестри. Кожна людина буде багата, але не грошима, а щирим серцем та душею. Всі будуть, радіти, що народилися в цій країні. Ось що було б, якби : всі люди жили як одна сім'я!

Баркіна Олександра

Нової позиції вчителя: вчитель не є пасивним транслятором навчального змісту програми початкової освіти, а представляє творчу особистість, яку відрізняють: ерудиція, любов до дитини, психологічна компетентність, розкутість, гуманістичне мислення. Завдання вчителя, на нашу думку – допомогти увійти дитині в світ не відвідувачем, що потребує пояснень екскурсовода і постійного супроводу, а повноправним жителем – творцем і діячем.

Хуторський пише: "Шлях дитини схожий на шлях квітки, що живиться цілющими соками рідної землі і, що розпускається назустріч світлоносним сонячним променям".

Висновки... До цього хочеться додати – ріст квітки немає потреби направляти і організувати, в природних умовах вона буде рости, скільки їй визначено. Вважаю, що педагогу необхідно передбачити і забезпечити ті умови, в яких найповніше реалізується внутрішній потенціал учня в навчальній діяльності. Створити бадьюру, світлу і творчу обстановку в силах будь-якого педагога, і цього можна досягти.

Список використаних джерел та літератури:

1. Якименко С. І. Емоційно-інтегрований простір, що окриляє дитину / Якименко С. І. // Психолого-педагогічні умови організації розвивального середовища в закладах освіти : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (6-7 трав. 2010 р.). – Херсон, 2010 – С. 353–355.
2. Якименко С. І. Інтеграційні процеси в сучасній початковій школі / С. І. Якименко // Удосконалення професійної компетентності спеціалістів дошкільних навчальних закладів та початкової школи і інформаційному просторі післядипломної освіти : матеріали всеукр. наук.-метод. Конф. (м.Херсон, 29-30 верес. 2009 р.) / за заг.ред. І. В. Воронюк. – Херсон, 2010. – С. 102-106.
3. Якименко С. І. Впровадження авторської інтегровано особистісно-орієнтованої технології в практику ДНЗ (з досвіду роботи) / С. І. Якименко // Дошкільне дитинство: інноваційної досвід освіти, проблеми, традиції : всеукр. наук.-практ. конф. (30-31 трав. 2008 р.). – Переяслав-Хмельницький.

4. Якименко С. І. Впровадження інтегрованої технології в освітній процес школи I ст. / С. І. Якименко // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. – Миколаїв, 2005. – Вип. 10, т. 2. – С. 113–118.

Анотація

С.І.Якименко

Опыт прошлого – реалии настоящего

В статье автор раскрывает вопросы интегрированной технологии на уроках химии и средней общеобразовательной школе I степени.

Ключевые слова: детство, ребенок, технология, интеграция, воспитание.

Summary

S.I.Yakimenko

The Experience of the Past – Today's Realities

The author of the article reveals the issues of integrated technology at the lessons of chemistry at general educational school of the I grade

Keywords: childhood, child, technology, integration, education.

Дата надходження статті:

„30” серпня 2011 р.

УДК 37.036:784.1.071.4 (045)

Г.В.ЯКІВЧУК,

кандидат педагогічних наук

(м.Хмельницький)

Роль хорового мистецтва у вихованні особистості майбутнього вчителя

У статті розглядається актуальність хорового мистецтва у вихованні гармонійної, духовно багатой особистості майбутнього вчителя. Актуалізується художньо-творча діяльність студентів у хоровому колективі.

Ключові слова: хорове мистецтво, особистість майбутнього вчителя, виховання.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Система освіти, зокрема вищої, як і культура її народу нерозривно пов'язана з духовними аспектами минулого і сучасного. Характерною тенденцією розвитку сучасної освіти є зростання актуальності духовної проблематики, інтерес до етично-моральних ідей, мета яких – концептуальне забезпечення духовного розвитку особистості, зокрема вчителя початкової ланки.

Зазнають змін вимоги до вищої освіти, по-новому трактуються її роль і місце в житті кожної людини. Потреби освітньої практики породжують необхідність у духовно-гармонійній підготовці майбутнього вчителя, який виступає посередником між учнем і культурою загалом, сприяє формуванню в молодого покоління готовності жити, діяти у відкритому загальноцивілізованому культурному просторі.

Вирішення цього завдання потребує нового підходу до підготовки майбутніх учителів, пошуку ефективних засобів, які б ґрунтувалися на вітчизняних педагогічних та культурних цінностях. Серед різноманітних засобів формування особистості вчителя важливе місце належить мистецтву, зокрема хоровому музикуванню. Саме хоровий спів вважають основоположником музичного мистецтва на Україні. Хорове мистецтво формує високий рівень духовних якостей людини, забезпечує різнобічний і добродійний вплив на свідомість людини, тобто виступає джерелом пізнання, духовного збагачення і формування світогляду особистості, допомагає усвідомити та визначити систему цінностей.

Аналіз досліджень і публікацій... Питання залучення мистецтва до професійної підготовки майбутніх учителів є актуальним і знаходиться у полі зору сучасних провідних науковців (Л.Арчажникова, Л.Масол, О.Олексюк, Г.Падалка, О.Рудницька, О.Щолокова).

Дослідженню хорового мистецтва як засобу виховання гармонійної духовно-багатої особистості присвятили свої праці відомі вітчизняні музиканти-педагоги (А.Вахнянин, С.Вербицький, М.Лисенко, М.Леонтович, О.Нижанківський, К.Стеценко, Д.Січинський).

Формулювання цілей статті... Метою цієї статті є розкриття ефективності впливу хорового мистецтва на виховання гармонійної, духовно багатої особистості майбутнього вчителя початкової ланки.

Виклад основного матеріалу... Застосування музики як засобу загальної й педагогічної освіти проходить через усю історію розвитку нашої країни, українського народу. Починаючи з церковно-приходських шкіл (XIV– XV ст.), різноманітних братств, громадських організацій (XVI–XVII ст.),